

HET KAUKASISCHE DILEMMA | DOOR RÜDIGER RAULS

Posted on 10. November 2020

Een standpunt van Rüdiger Rauls.

Tot nu toe heeft de waarde van het westen in het conflict over Nagorno-Karabach voor geen van de twee tegenstanders een duidelijk standpunt ingenomen. Eigen belangen en vermeende waardeoriëntatie maken de beslissing moeilijk.

Achtergrond

"Een door Moskou bemiddeld staakt-het-vuren (1) maakte in 1994 een einde aan de oorlog tussen Armenië en Azerbeidzjan over de regio Nagorno-Karabach. Aan het einde van deze oorlog had de "Armeense kant de controle over Karabach en zeven omliggende districten van Azerbeidzjan (...), waaruit de Azerbeidzjaanse bevolking werd verdreven" (2).

Sindsdien staat bijna 20 procent van het internationaal erkende grondgebied van Azerbeidzjan onder Armeense controle, wat in strijd is met het internationale recht. Deze onrechtmatig bezette gebieden hadden zichzelf op eigen gezag tot onafhankelijke Republiek Karabach uitgeroepen, hoewel dit niet eens door Armenië wordt erkend.

In 2007 hadden Rusland, de VS en Frankrijk, als bemiddelaars in het Karabach-conflict, als basis de verordening opgesteld "dat de definitieve status van Nagorny-Karabach moet worden bepaald door een referendum waaraan alle bevolkingsgroepen die daar voor het begin van het conflict hadden gewoond, moeten deelnemen"(3).

In januari 2019 zagen de ministers van Buitenlandse Zaken van Armenië en Azerbeidzjan de noodzaak in om "concrete maatregelen te nemen om de bevolking voor te bereiden op de vrede"(4). Dit was waarschijnlijk een reactie op de verandering in de machtsverhoudingen in de regio. Door de inkomsten uit de olie- en gasvoorziening had Azerbeidzjan zijn eigen leger kunnen herbewapenen en de druk op Armenië kunnen verhogen.

Bovendien werden de Azeri's gesteund door de Turken, die zich religieus en etnisch aan hen gehecht voelen als moslims en als een Turks volk. Reeds in 2009 had Turkije de "Turkse Raad" opgericht als een vereniging

van de Turkse volkeren in Centraal-Azië, die "de legitieme strijd van het Azerbeidzjaanse volk voor de bevrijding van zijn bezette gebieden" steunt(5).

Waarschijnlijk als reactie op deze ontwikkeling heeft Arajik Harutjunjan, de facto president van de Republiek Karabach, die niet wordt erkend volgens het internationaal recht, op 27.9.2020, dat wil zeggen een week voor het uitbreken van de vijandelijkheden, aangekondigd "dat het parlement van Karabach naar Shusha moet worden verplaatst"(6).

De Azerbeidzjaanse kant kon dit besluit alleen maar begrijpen als een provocatie, aangezien het betwiste gebied, met name de stad Shusha, van bijzonder historisch en cultureel belang is, niet alleen voor de Armeniërs, maar ook voor de Azerbeidzjanen in het algemeen. Hoewel er de afgelopen jaren slechts beperkte militaire conflicten tussen de twee staten zijn geweest, is er nu sprake van een uitgebreider militair conflict, dat nog steeds voortduurt. Zelfs de door Rusland bemiddelde wapenstilstanden lijken niet van lange duur te zijn geweest.

Veranderende omstandigheden

In de onderhandelingen van de Minsk-groep met deelname van Rusland, Amerika en Frankrijk is al bijna dertig jaar geen noemenswaardige vooruitgang geboekt in het Karabach-conflict. Nu is de wind in de Kaukasus veranderd. "Azerbeidzjan is moe van de onderhandelingen"(7), verklaarde de Azerbeidzjaanse regeringsleider Aliyev.

Vermoedelijk ziet Azerbeidzjan zich nu in een positie om dit conflict, dat al jaren smeult, eindelijk met militaire middelen in zijn voordeel te beslissen, nadat de weg van de onderhandelingen geen einde had kunnen maken aan de illegale bezetting van het Azerbeidzjaanse grondgebied. Het standpunt van Azerbeidzjan over de onderhandelingen is: "Als je een staakt-het-vuren wilt, dwing dan de Armeniërs om de bezette gebieden te verlaten"(8).

Gezien haar eigen kracht lijkt zij alleen belang te hebben bij een staakt-het-vuren als haar eigen doelstellingen worden bereikt. Zo verklaarde Azerbeidzjan dat het de campagne zou voortzetten zolang

Armenië geen tijdschema voor de terugtrekking van zijn troepen uit de bezette gebieden presenteerde. Azerbeidzjan beschouwt zichzelf als een recht in de zin van het internationaal recht, omdat "Azerbeidzjan op zijn eigen grondgebied vecht"(9).

Tussen de stoelen

Door zijn nieuw verworven militaire kracht en ook in overeenstemming met het beginsel van territoriale soevereiniteit dat is vastgelegd in het internationaal recht, heeft Azerbeidzjan de betere kaarten in deze poker. Niet alleen verzwakt de illegale bezetting van Azerbeidzjaans grondgebied de legitimiteit van het Armeense optreden, ook de geïsoleerde positie van het land maakt de situatie moeilijk.

Het Westen van de waarden heeft blijkbaar nog niet besloten welke kant het op gaat. Want één ding is duidelijk: vanwege Armenië mag noch de EU, noch de NAVO, noch de waarden van het Westen als geheel worden meegesleurd in een conflict of zelfs oorlog met Rusland, of misschien zelfs in extra confrontaties met de moeilijke NAVO-partner Turkije.

Als het alleen om economische redenen was, zou de zaak eenvoudig zijn. Het Westen heeft niet veel te verwachten van Armenië. Voor haar zijn de Azerbeidzjaanse olie en gas belangrijker, vooral omdat ze ook langs het Russische pijpleidingennet naar Europa stromen. Dat verzwakt de monopoliepositie van de Russische leveranciers, die al jaren in het belang van het Westen is.

Maar het gaat minder om zaken en meer om politiek, dat wil zeggen om het veranderen van het machtsevenwicht. En dat is waar het moeilijk wordt voor de waarde West. De "fluwelen revolutie" van 2018 heeft in Armenië krachten aan de macht gebracht die sterker gericht zijn op het Westen. Ze zullen waarschijnlijk niet alleen gelaten willen worden op deze weg van onthechting van de Russische invloed, alleen maar omwille van de economische voordelen die partijdigheid voor Azerbeidzjan met zich mee zou brengen.

Overwegingen moeten echter ook zeker een rol spelen om ervoor te zorgen dat de invloed van de onbeminde NAVO-partner Turkije in de regio niet verder wordt versterkt door westerse partijdigheid voor

Azerbeidzjan. In ieder geval wordt de inval in het Midden-Oosten en de inmenging in regionale conflicten ten nadele van het Westen en de NAVO met toenemende ongerustheid bekeken.

Opiniemakers hebben hiervoor een pakkende, zij het oppervlakkige en betekenisloze verklaring gecreëerd met de term neo-outmanisme. Turkije is niet geïnteresseerd in de wederopstanding van het Ottomaanse Rijk. Dit is een domme westerse interpretatie van sociale en economische ontwikkelingen die de makers van dergelijke termen niet lijken te begrijpen.

Turkije is in de eerste plaats geïnteresseerd in het openen van nieuwe markten, aangezien de EU-markt nog steeds voor hen gesloten is. De leidende kapitalistische staten op wereldschaal doen niets anders dan dit met andere middelen(10).

De lijdensweg van de waarden

Belangrijker dan deze tactische overwegingen in een situatie waarin de eigen mogelijkheden van het Westen toch al beperkt zijn, zijn waarschijnlijk de tegenstrijdigheden waarin het in het geval van het Kaukasusconflict verstrikt zou kunnen raken. Hij, die zichzelf graag ziet als een gemeenschap van waarden, waarvan het handelen moet worden bepaald door principes en niet door belangen, wordt geconfronteerd met 'squaring the circle' in de Kaukasuskwesitie.

Want hier botsen twee van zijn politieke principes met elkaar, die hij meestal graag gebruikt om zijn eigen belangen door te drukken, maar die niet als zodanig herkenbaar zouden moeten zijn. Naar buiten toe ging het bij zijn acties altijd om idealen en waarden. Maar in het huidige conflict "moesten de tegenstrijdige beginselen van zelfbeschikking en territoriale integriteit met elkaar worden verzoend"(11). De Armeniërs dringen aan op "zelfbeschikking voor Nagorny-Karabach, de Azerbeidzjanen op territoriale integriteit"(12).

Hier wordt het moeilijk voor waardezendelingen in het Westen. In eerdere conflicten heeft men zich altijd in de comfortabele positie bevonden om een van deze twee waarden te kunnen kiezen en deze te gebruiken om de eigen belangen te laten gelden zonder dat de hypocrisie voor de hand ligt. Als men in het conflict in Kosovo floot naar de territoriale integriteit van Servië en het hoge zelfbeschikkingsrecht van de Kosovaren

uitriep als motief voor hun eigen onbaatzuchtige acties, had men daar in het geval van de Catalanen geen begrip voor. In hun eigen domein is deze hoge waarde van het zelfbeschikkingsrecht verdomd weinig waard. Territoriale integriteit heeft daar voorrang.

De bevolking van de Krim kreeg ook niet wat in Kosovo van toepassing was. Hier werd het referendum, dat plaatsvond onder soortgelijke omstandigheden als in Kosovo, bestempeld als een schending van de territoriale integriteit van Oekraïne. De moraliserende hogepriesters van de idealen gaven niet om het zelfbeschikkingsrecht van het Krimvolk, omdat het niet paste bij de belangen van het Westen. Want hier maakten ze gebruik van het onbeminde Rusland, dat ze zo graag hadden willen afknijpen als ze zich van de warmwaterhaven in de Zwarte Zee hadden kunnen ontdoen.

In de Kaukasus bevinden ze zich nu echter in de onaangename positie dat ze niet meer naar believen en in hun eigen voordeel tussen beide principes kunnen kiezen. Hier moet men zijn kleuren laten zien. Het is belangrijk om bij de waarden te blijven die anders luidkeels aan de wereld worden verkondigd en op grond waarvan wordt besloten wie door sancties in een ramp moet worden gedreven en wie in goede daden moet worden gehuld.

De situatie is tragisch. Want hoe men zich ook gedraagt, men zondigt tegen de eigen waarden. Als het Westen van de waarden Armenië, dat illegaal Azerbeidzjaans grondgebied bezet houdt, steunt, schendt het het grote goed van de territoriale integriteit. Maar als hij achter Azerbeidzjan staat, verraadt hij het ideaal van het zelfbeschikkingsrecht van de Armeniërs. Wat hij ook doet, het Westen van de waarden stelt zich bloot als iemand die zich niet houdt aan de waarden die hij aan de hele wereld voorschrijft als de standaard en het ideaal van verantwoordelijk politiek handelen.

Voorzichtig Rusland

Bovendien is er helaas ook geen enkele schurk die de westerse opinieleiders verantwoordelijk zouden kunnen stellen voor hun eigen daden, als die ook duidelijk in tegenspraak zijn met hun eigen waarden. In dergelijke gevallen is het een gebruikelijk patroon in de westerse politiek om anderen de schuld te geven van het niet naleven van de eigen waarden. Als het Westen van waarden zijn eigen idealen en waarden

verraadt, dan is het de politiek van zijn tegenstanders die schuld heeft. Ze dwingen haar door middel van slinkse handelingen om zich niet aan haar eigen regels en idealen te kunnen houden.

In het conflict in de Kaukasus kan Poetin, als belangrijkste tegenstander van het Westen, niet worden overgehaald om partij te kiezen voor een van de twee partijen in het conflict. Dit zou het voor het Westen gemakkelijker maken om partij te kiezen voor de andere van de twee partijen. Dan zou het mogelijk zijn om zich aan de hele wereld te presenteren als een slachtoffer van Poetin's beleid, die onvermijdelijk de andere kant zou moeten nemen, quasi als tegenwicht voor de slechterik. Met een zwaar hart zou men een van de eigen principes moeten opofferen om de ander te verdedigen tegen de Russische agressor. Maar dat zou dan niet een eigen beslissing zijn, maar een beslissing die van buitenaf wordt opgelegd.

Maar Poetin doet hen geen plezier. Het is gemakkelijker voor de westerse media om Turkije af te schilderen als een onruststoker, die om de hierboven beschreven redenen een duidelijk standpunt heeft ingenomen voor Azerbeidzjan. Dit is gemakkelijker voor de Turken, omdat ze zichzelf niet zien als missionarissen van waarden. Ze vertegenwoordigen hun belangen en maken er geen geheim van.

Het is niet anders met Rusland. Het is in het belang van het land om vrede te hebben op zijn zuidflank, zodat zijn tegenstanders in het Westen daar geen invloed kunnen uitoefenen en zich later als NAVO kunnen vestigen, zoals in Oekraïne in 2014 en in Georgië in 2008 zonder succes is geprobeerd. Dankzij het verstandige en op de realiteit gerichte beleid van Rusland bleken deze twee expedities van de waarde van het Westen een ramp en verzwakten ze het Westen nogal.

Mediaondersteuning

Deze onbeslistheid in het Kaukasische poker, vooral met betrekking tot de houding van Rusland, komt tot uiting in de westerse berichtgeving. Zolang Rusland niet voor een van beide partijen beslist, lijkt de westerse pers niet in staat of bereid om zijn consumenten een duidelijk vijandbeeld te bieden.

Zo probeert de Frankfurter Allgemeine Zeitung in haar verslaglegging en commentaar herhaaldelijk de indruk te wekken dat Rusland een van de twee partijen moet kiezen. Hoewel het onwaarschijnlijk is dat het

enige invloed zal hebben op het optreden van Rusland, zal het Kremlin de internationale pers zeker nauwlettend bestuderen. Hetzelfde geldt voor de andere partijen in het conflict, zoals Turkije, Azerbeidzjan en Armenië.

Toch gaat de invloed van de FAZ ver, zoals blijkt uit de intensieve contacten met leden van de oppositie in de Hongkongse crisis van 2019 en ook uit de huidige conflicten in Wit-Rusland. Het heeft een uitgebreid netwerk van correspondenten en contacten in vele regio's van de wereld, vooral met de krachten die haar politieke belangen en standpunten delen en ondersteunen.

Het geeft informatie, argumenten en standpunten die worden gebruikt bij de beoordeling van situaties. Niet dat besluitvormers in dit land en elders zich erdoor laten leiden in hun beslissingen, maar opvattingen van de krant worden serieus genomen. Het vormt meningen door het politieke denken dat de meeste politieke partijen in dit land intellectueel en ideologisch niet meer in staat zijn te doen. Het kan dus worden beschouwd als het centrale orgaan van de heersende klasse in Duitsland.

Een van haar essentiële belangen is de strijd tegen de toenemende invloed en het prestige van China en Rusland. Aangezien het weinig invloed heeft op het denken van mensen en leiders in Rusland en China, is de invloed vooral gericht op de mediaconsumenten in dit land. Deze moeten op de waarde-westerse democratische pool worden gehouden. Deze taak omvatte bijvoorbeeld het voorkomen van het uitzenden van een te positieve bijdrage aan de successen van de Chinese regering in de strijd tegen corona in Wuhan(13).

Russische kracht

Maar Rusland doet het Westen van de waarden geen plezier om aan beide kanten partij te kiezen. Als het Westen van de waarden gedwongen wordt om uit het Kaukasische getouwtrek te blijven, zou het aan de andere kant wenselijk zijn als Rusland dieper in het conflict zou raken of misschien zelfs in een confrontatie met Turkije verwickeld zou raken.

Zo probeert de FAZ keer op keer de westerse lezer het conflictpotentieel in de relatie tussen Rusland en

Turkije te laten zien. Vooral in de berichtgeving over de Syrische oorlog in de Koerdische gebieden of echter in de ruzies over de regio Idlib werden voortdurend conflicten opgeroepen, die zich echter niet uitstrekten tot de confrontaties, die men de westerse lezer voorspelde.

Rusland bleef kalm en loste de conflicten met Turkije op basis van respect voor de wederzijdse belangen op. Hetzelfde geldt voor de verschillende belangen in Libië. Maar dit is een beleid dat vreemd is aan de waarde van het Westen.

De huidige conflicten in de Kaukasus weerspiegelen ook de inspanningen van de westerse media om een confrontatie tussen Rusland en Turkije uit te lokken. Maar ondanks het potentieel voor conflicten in Syrië en Libië tussen de twee landen, is het tot nu toe niet zover gekomen dat "de machtige mannen in Moskou en Ankara hierover zijn uitgevallen" (14).

Rusland laat zich niet provoceren tot overhaaste acties en blijft kalm. Het ziet zichzelf als een bemiddelaar tussen de partijen in het conflict. Hoewel het de beschermende kracht van Armenië is op grond van contractuele overeenkomsten, voelt het zich niet geroepen om zijn verplichting tot bescherming na te komen, aangezien "de gevechten niet op Armeens grondgebied plaatsvinden" (15). Bovendien benadrukt Moskou herhaaldelijk dat het ook goede betrekkingen onderhoudt met Azerbeidzjan. In het belang van de vrede en de verzoening van de volkeren is het te hopen dat dit zo blijft.

Bronnen:

- (1) Frankfurter Allgemeine Zeitung vom 22.10.2020: Existenzielle Bedrohung
- (2) FAZ vom 31.10.2020: Nagornyj Karabach vor dem Fall
- (3) FAZ vom 22.10.2020: Existenzielle Bedrohung
- (4) FAZ vom 22.10.2020: Existenzielle Bedrohung
- (5) FAZ vom 29.10.2020: Ein Reservoir an Kämpfern
- (6) FAZ vom 31.10.2020: Nagornyj Karabach vor dem Fall
- (7) FAZ vom 27.10.2020: Waffenruhe in Karabach gebrochen
- (8) FAZ vom 27.10.2020: Waffenruhe in Karabach gebrochen

(9) FAZ vom 17.10.2020: Alle Zeichen stehen auf Eskalation

(10) siehe dazu [Rüdiger Rauls Zunehmende Entfremdung](#) und [Geht-die-nato-am-mittelmeer-baden?](#)

(11) FAZ vom 22.10.2020: Existenzielle Bedrohung

(12) FAZ vom 17.10.2020: Alle Zeichen stehen auf Eskalation

(13) Siehe dazu [Rüdiger Rauls: Chinesische Zustände](#)

(14) FAZ vom 29.10.2020: Ein Reservoir an Kämpfern

(15) FAZ vom 17.10.2020 Alle Zeichen stehen auf Eskalation

Rüdiger Rauls Buchveröffentlichungen:

- Krieg um Syrien [Buchbeschreibung](#)
- Wie funktioniert Geld? [Buchbeschreibung](#)
- Kolonie Konzern Krieg – Stationen kapitalistischer Entwicklung [Buchbeschreibung](#)
- Zukunft Sozialismus oder die Grenzen des Kapitalismus [Buchbeschreibung](#)
- Die Entwicklung der frühen Gesellschaften-Die Geschichte Afghanistans [Buchbeschreibung](#)
- Was braucht mein Kind? [Buchbeschreibung](#)
- Späte Wahrheit (Prosa) [Buchbeschreibung](#)

Herausgeber von:

- Imre Szabo: Die Hintermänner (ein politischer Krimi) [Buchbeschreibung](#)
- Imre Szabo: Die Unsichtbaren (ein politischer Krimi) [Buchbeschreibung](#)

+++

Met dank aan de auteur voor het recht om het artikel te publiceren.

+++

Foto bron: Bumble Dee / shutterstock

+++

KenFM streeft naar een breed spectrum aan meningen. Opiniëartikelen en gastbijdragen hoeven niet de mening van de redactie te weerspiegelen.

+++

Vind je ons programma leuk? Informatie over verdere ondersteuningsmogelijkheden vindt u hier:

<https://kenfm.de/support/kenfm-unterstuetzen/>

+++

Nu kunt u ons ook ondersteunen met Bitcoins.

BitCoin-adres: 18FpEnH1Dh83GXXGpRNqSoW5TL1z1PZgZK